

На протипагу почуття страху цих змін складова «виклик» допомагає людині залишатися відкритою до оточуючого середовища та суспільства. Вона полягає у сприйнятті особистістю подій життя як виклику та випробування особисто для себе. Це досягнення мудрості, здатність вчитися на власному досвіді, позитивному чи негативному, і задоволеність цією мудрістю. Крім даних складових життєстійкості включає в себе такі базові цінності, як кооперація, довіра та креативність [1].

Отже, можна сказати, що життєстійкість, це особливий патерн установок і навиків, що дозволяють перетворити зміни в можливості. Це свого роду операціоналізація введеного П. Тілліхом поняття «мужність бути».

Життєстійкість є ознакою наявності потенціалу особистості. Потенціал подолання драматичних обставин життя визначається змістом, силою, конфігурацією загального особистісного потенціалу. На формування життєстійкості людина сама може активно впливати завдяки силі власних бажань, вольових імпульсів, потребі захистити себе та близьких, вистояти, не зламатися, подолати.

Коли людина починає вірити у власні потенції подолання, усвідомлюючи їх, спиратися на них, вона стає здатною навіть дещо прискорити, активізувати їх втілення в життя і стати по-справжньому життєстійкою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Александрова Л.А. *К концепции жизнестойкости в психологи* // *Сибирская психология сегодня: Сб. научн. трудов. Вып. 2 / Под ред. М.М.Горбатовой, А.В.Серого, М.С.Яницкого. Кемерово: Кузбассвуиздат, 2004. – С. 82-90.*
2. Леонтьев Д.А. *Личностное в личности: личностный потенциал как основа самодетерминации* // *Учен. зап. каф. общ. психологи МГУ им. М.В. Ломоносова. / Д.А. Леонтьев. – М., 2002. – Вып. 1. – С.56-65.*
3. Мадди С. *Теории личности: Сравнительный анализ. /С.Мадди. – Спб.: Питер, 2003.*
4. Титаренко Т.М. *Потенціал подолання складних життєвих обставин* // *Наукові студії із соціальної та політичної психології: Збірник статей. – Вип. 13 (16). / Т.М. Титаренко. – К., 2006.*

УДК 1(091)(450):133.522.1

Останчук Г.О.

«СВІТ ТЕКСТУ» ТА ЙОГО ІНТЕРПРЕТАЦІЯ В У. ЕКО.

Тезиси посвящені семиотической концепции анализа текста Умберто Эко, а также осмыслению потенциальных ограничений текста, которые накладываются на интерпретатора в процессе практического освоения.

Сьогодні часто асоціативний або традиційний зв'язок предметів з людьми і подіями (план змісту) приймається за реальний зв'язок, люди вірять у можливість впливати на події, на свою долю і інших людей. Людям просто необхідно жити в міфологізованому світі. Виходить, що знак як міфологема - дуже економний засіб. Не потрібно щоразу аналізувати, чому той чи інший звуковий або візуальний комплекс відсилає нашу свідомість до певного предмета чи ідеї. Якби ми задумувалися над кожним знаком, комунікація просто зупинилася б, якщо кілька хвилин читати одне і те ж слово, то ви зіткнетеся з відомим парадоксальним явищем: вивітрянанням семантики. Слово перестане для Вас мати значення!

Кожній людині знайоме відчуття нечіткого усвідомлення довіри сказаному, або, навпаки, невпевненості щодо переконливості, істинності, доцільності печатного слова або слова співрозмовника. Здавалося б, все так – і терміни підібрані, і стиль, і факти не перекручені, проте ми відчуваємо, що за правильною структурою криється, ще щось, що примушує нас не приймати змістовні характеристики повідомлення за «чисту монету». Те «щось» - не сприймана нами дійсність як знакове явище, як семиотичний простір, що виконує функції знака-посередника, який підтримує, підсилює, пом'якшує або нівелює зміст, виражений словесно. Суспільство еволюціонує, думаючи й говорячи, створюючи свої культурні світи, які лише опосередковано співвідносяться з фізичною реальністю. Ми живемо в світі знаків. Наше буття просякнуте знаками: ми досягаємо світ за допомогою знаків, спілкуємося, використовуємо знаки, вся дійсність і людина в ній – є знаками. Вся сукупність знакових систем являє собою фундаментальну тканину людського буття.

В структурі сучасного гуманітарного знання семиотика, залишаючись дослідженням знакових систем, спромоглася синтезувати в собі широкий спектр загальнофілософських, епістемологічних, естетичних та логічних проблем. Популярність семиотики визнана тим, що вона спричинила реструктуризацію на нових засадах системи філософського знання, і перш за все ставить нас перед проблемою зміни характеру філософського дискурсу. Постало питання співвідношення «письма - як філософування» та «філософування - як - письма». Тобто якими правилами (і чи існують вони взагалі?) ми як інтерпретатори повинні користуватися при визначенні «родової приналежності» тих чи інших текстів? Для відповіді звернемося до робіт У. Еко «Межі інтерпретації» та «Роль читача», де автор зосереджує свою увагу на питаннях «відкритості» активного читача та про ті потенційні обмеження, які кожен текст накладає на дії інтерпретатора. У.Еко намагається збалансувати важелі діалектичного взаємозв'язку між правами інтерпретаторів та правами текстів, які останнім часом явно переважували в бік інтерпретаторів.

У.Еко розробляє пірсівську ідею нескінченного семіозу і головним для нього є намагання продемонструвати, що саме поняття «нескінченного

семіозу» жодною мірою не означає того, що в інтерпретації немає ані об'єкта, ані критеріїв: визначити потенційну нескінченність тексту ще означає визнання успішності кожного акту інтерпретації. Важливим є також розуміння тих текстуальних відмінностей, що заважають ототожненню нескінченного семіозису з деструктивними аргументами. У.Еко вводить в теорію інтерпретації поперівський принцип фальсифікації, згідно з яким, «якщо немає жодних правил, що дозволяють виділити яка з інтерпретацій є «найкращою», то, принаймі, існують правила, що дозволяють виділити з них «найгірші». [3,с.6] Такий підхід зі сторони інтерпретації передбачає використання певної метамови, оскільки компаративні пари конструюються як в площині «текст-інтерпретація, так і по лінії «інтерпретація-інтерпретація». В своїй концепції мислитель показує, що для вдалого функціонування метамови не потрібно її наділяти додатковими якостями, корті робили б її більш потужною за звичайну мову.

Як і Пірс, У.Еко стверджує, що достатньо щоб одна частина природної мови використовувалася як штерпретант іншої частини мови: «метамова інтерпретації нічим не відрізняється від мови-об'єкта, ... це частина тієї самої мови, і в цьому сенсі інтерпретація виступає функцією будь-якої мови, що намагається говорити про саму себе». [3, с.60] Але чи здатні ми зафіксувати такий момент, коли інтерпретація залишається сама собою, не перетворюючись при цьому на «неправильну інтерпретацію» (misinterpretation). Чи не є будь-яка інтерпретація у своїй вихідній інтенції інтерпретування відмінною інтерпретацією?

Для з'ясування У.Еко пропонує застосувати тезу про те, що будь-яка інтерпретація – це відмінна інтерпретація. Ситуація розкладається наступним чином: ми маємо два тексти А і В, а також текст С, що є відмінною інтерпретацією. Пересічному читачеві Х пропонуємо прочитати всі три тексти і ставимо йому запитання: «Відмінною інтерпретацією якого тексту виступає С – тексту А чи тексту В?» Читач Х має вирішити дилему: С є відмінною інтерпретацією А чи В. Але чи в змозі ми оцінити першу відповідь С як правильну, а другу як неправильну? Відмовившись від думки, що текст певним чином задає певне поле своїх можливих інтерпретацій, ми змушені визнати, що текст, як пише У.Еко «обирає свої власні misinterpretation», оскільки для того, щоби підтвердити чи спростувати міркування читача Х, нам доведеться використовувати початковий текст А як той єдиний параметр, що дозволив би визнати, який з текстів є його власною відмінною інтерпретацією, а який – інтерпретацією іншого тексту. Уникнути подібного проникнення метамови можна лише визнавши правильними обидві відповіді Х. Однак тоді С перетворюється на абсолютно незалежний текст, адже бути відмінною інтерпретацією А, В ще не означає бути відмінною інтерпретацією взагалі. Виходячи з цього У.Еко підкреслює, що єдиною привілейованою інтерпретацією слід вважати сам текст, законам створеного текстом світу рівною мірою « мають підпорядковуватися дійові особи», [2,с.440] що мешкають у цьому світі, автор та ті читачі, які інтерпретують текст.

Застосоване У.Еко поняття «світ тексту» змушує по-новому сприймати проблему інтертекстуальності. Ми маємо справу з феноменом відкрито-остаточної інтерпретації і У.Еко вводить поняття «інтертекстуальних обмежень», тобто тих процедур, які не лише задають напрями інтерпретацій, а й авторизують її. Ці питання не є виключно семіотичними. Ми тут піднімаємо такі фундаментальні проблеми як: що означає вислів «дещо зрозуміти», чим є і що означають тексти, що слід зрозуміти під терміном «читач», яка природа знака, чим є співвідношення пізнаючий-пізнаний і чим можна його ототожнити з відношенням інтерпретатор-інтерпретоване? І зрозуміло, що у У.Еко в одній площині взаємодіють структуралізм і герменевтика, деструкція і прагматизм, йому вдається розгорнути межі відкритих текстів, представити їх в якості єдиної проєкції взаємодії герменевтичних та семіотичних структур.

У.Еко проводить чітке розрізнення між трьома поняттями: «права автора», «права інтерпретаторів», «права текстів». І особливе значення вкладає в поняття «права тексту», в «силу дивовижного Мистецтва Письма», і читач повинен стати якщо не господарем, то принаймі вільним помічником семіозису, стати вільним мандрівником, відчути «непідкорюваність та неприсвоюваність» фраз. Ця спроба мислителя ввести в коло обговорення питання про «право тексту» дозволяє нам увійти в сферу принципового для майбутньої філософії обговорення можливостей філософування як такого. «Подорож крізь письмо» веде до трансформації літературного дискурсу у філософський. І звичайно, потребує глибокого осмислення теза про те, що література стає головною темою філософії і моделлю віднайденого типу істини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Еко Умберто. Роль читача: Дослідження з семіотики текстів: Зб. есе / Мар'яна Гірняк (пер.з англ.). – Л. : Літопис, 2004. – 383с.
2. Еко Умберто. Ім'я рози: Роман / Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України / Мар'яна Прокопович (пер.з італ.). – Х. : Фоліо, 2006. – 576с
3. Еко Умберто Межі інтерпретації. – М.: 1990. – 402с.

Обозний В.В.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЄДНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ТУРИСТСЬКИХ КАДРІВ

Рассматриваются научно-педагогические основы совместной подготовки педагогических и туристических кадров, в частности путем процедуры стандартизации.

Відсутність професійно підготовлених кадрів значною мірою перешкоджає та уповільнює розвиток туристської галузі в Україні. Вищі навчальні заклади щорічно випускають значну кількість фахівців для сфери туризму, проте рівень їх підготовки не відповідає вимогам сучасного туристського бізнесу. Як результат, значна частина випускників працює не за обраною спеціальністю або виконує роботу, яка не вимагає вищої освіти взагалі; переважна більшість випускників не може реалізувати свій потенціал та побудувати кар'єру професійного зростання; практично не здійснюється підготовка фахівців, які здатні моделювати туристський бізнес на конкретній території; мізерна частка випускників, які започаткували власний бізнес, створили нові місця і успішно працюють.

Особливо актуальною виглядає проблема підготовки туристських кадрів для становлення та розвитку туристської індустрії у сільських і гірських регіонах. При цьому слід враховувати, що створення в сільському туризмі туристичного продукту на основі використання історично усталених регіонально-місцевих форм життєдіяльності населення та відповідних систем туристичної гостинності є процесом досить тривалим.

Ефективним важелем у вирішенні цієї проблеми повинні стати освітні заклади. Використання шкільної туристсько-краєзнавчої діяльності як чинника перспективного соціально-економічного розвитку українського села безперечно буде мати підтримку населення, підприємців та місцевого керівництва. Становлення та розвиток туризму у сільській місцевості буде сприяти появі не тільки нової туристично-орієнтованої сфери професійної діяльності, але й супроводжуватиметься створенням нових